

Innst. O. nr. 54

(2001-2002)

Innstilling fra sosialkomiteen om endringer i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. og i enkelte andre lover (opphøving av tilvirkningsmonopolet for brennevin)

Ot.prp. nr. 68 (2001-2002)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

Det legges i proposisjonen fram forslag til endring i følgende lover:

- lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven)
- lov 4. juni 1954 nr. 2 om sprit, brennevin, vin og isopropanol til teknisk og vitenskapelig bruk m.v. (spritloven)
- lov om oppheving av lov 19. juni 1964 nr. 1 om tilvirkning og omdestillasjon av sprit, brennevin og isopropanol og om beskatning av sprit, brennevin, vin, fruktvin, mjød og isopropanol (alkoholtilvirkningsloven).

Det vises til at et lovforslag ble sent på høring i september 2001 med høringsfrist i desember samme år. Av totalt 45 hørings svar er det 35 instanser som enten støtter forslaget uten ytterligere kommentarer, eller som ikke har merknader. Generelt er høringsinstansene positive til hovedtrekkene i forslaget.

Etter alkoholloven § 6-1 siste ledd kan bevilling for tilvirkning av brennevin kun gis til ett selskap. Bevillingen innehas av Arcus Produkter AS. Alkoholtilvirkningsloven inneholder bestemmelser om tilvirkning og omdestillasjon og bestemmelser om avgifter. Arcus Produkter AS har enerett til å tilvirke og omdestillere sprit, brennevin og isopropanol med hjemmel i denne loven. Spritloven regulerer avgiftsfri og avgiftspliktig omsetning av alkohol til teknisk og vitenskapelig bruk og i tillegg omfattes omsetning av kosmetika, parfymen og essenser. Arcus Produkter AS har enerett til salg av sprit med hjemmel i denne loven. Den som vil kjøpe sprit som er omfattet av denne loven, må ha tillatelse til det av departementet. Myndigheten til å gi slik tillatelse er delegert til Nemnda for teknisk sprit.

Det foreslås at siste ledd i alkoholloven § 6-1 oppheves. Dette vil innebære at staten som bevillingsmyndighet gir bevilling til virksomheter som ønsker å tilvirke brennevin, og som tilfredsstillers lovens krav for å ha slik bevilling.

Det bemerkes at privatøkonomiske interesser nå er involvert i alle tilvirknings- og omsetningsledd for alkoholholdig drikk bortsett fra detaljsalg av sterkøl, vin og brennevin til forbruker, som kun kan skje gjennom AS Vinmonopolet. Delprivatiseringen av Arcus AS har i seg selv ført til at privatøkonomiske interesser er involvert i tilvirkning av brennevin.

Etter Sosialdepartementets syn, vil ikke illegal innførsel og omsetning påvirkes av antall virksomheter som kan drive lovlig tilvirkning i Norge.

Sosialdepartementet bemerker at avviklingen av eneretten til brennevinstilvirkning representerer en liberalisering i den forstand at den åpner for flere aktører i markedet. Departementet legger likevel vekt på at bevillingsordningen viderefører de alkoholpolitiske målsettingene.

En bestemmelse om at alkoholholdig drikk skal merkes slik at det framgår at avgiften er betalt, ble vedtatt i 1995, men er ikke trådt i kraft. Etter Sosialdepartementets foreløpige vurdering vil et system med merking kunne være relativt ressurskrevende, og departementet foreslår ikke nå at bestemmelsen tretr i kraft, men vil følge utviklingen og behovet for slik merking.

Forslaget om å åpne for flere tilvirkere av brennevin forutsetter også endringer i alkoholtilvirkningsloven. Det foreslås samtidig en mer generell revisjon og opprydding i regelverket for tilvirkning og innførsel av brennevin. Regelverket for tilvirkning og innførsel reguleres i stor grad av alkoholtilvirkningsloven. De fleste av bestemmelsene i denne loven er overflødige ettersom bestemmelsene der gjenfinnes dels i alkohol-

loven og dels i lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter. Enkelte bestemmelser foreslås imidlertid overført til spritloven for å ivareta videreføring av gjeldende rett innenfor området teknisk sprit. Ettersom opphevelsen av alkoholtilvirkningsloven kun innebærer en regelforenkling og retts teknisk opprydding, vil opphevelsen ikke få alkoholpolitisk betydning.

Det antas at de foreslåtte endringene ikke vil få økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning. Det foreslås at endringene trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

2. KOMITEENS MERKNADER

2.1 Oppheving av tilvirkningsmonopolet for brennevin

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bjarne Håkon Hanssen, Britt Hildeng, Asmund Kristoffersen og Gunn Olsen, fra Høyre, Beate Heieren Hundhammer, Bent Høie og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Fremskrittspartiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn Molvik, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Magne Aarøen, og fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, viser til Regjeringens fremlegg og høringsuttalelsene som i all hovedsak støtter forslaget. Den eneste høringsinstansen som direkte uttaler at den går imot forslaget, er Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet (HRAF). Komiteen vil til forbundets innvendinger peke på at delprivatiseringen av Arcus AS har ført til at privatøkonomiske interesser allerede er involvert i tilvirkning av brennevin. Komiteen viser videre til følgende uttalelse fra Avholdsfolkets Landsråd:

"... mener at monopolordningen for tilvirkning av brennevin ikke lenger er et sentralt virkemiddel for å nå målene i norsk alkoholpolitikk."

Komiteen slutter seg til høringsinstansene som understreker betydningen av at lovendringen følges opp med styrket offentlig kontroll og overvåkning av alkoholmarkedet, særlig med hensyn til markedsføring og reklame.

2.2 Opphevelse av alkoholtilvirkningsloven

Komiteen viser til at ingen høringsinstanser har hatt merknader til at alkoholtilvirkningsloven avvikles.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. og i enkelte andre lover (oppheving av tilvirkningsmonopolet for brennevin)

I

I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. gjøres følgende endring:

§ 6-1 siste ledd oppheves.

II

I lov 4. juni 1954 nr. 2 om sprit, brennevin, vin og isopropanol til teknisk og vitenskapelig bruk m.v. gjøres følgende endringer:

Ny § 2 skal lyde:

Med tilvirking av sprit, brennevin eller isopropanol forstås i denne lov enhver virksomhet som har til formål å fremstille alkohol (etanol eller isopropanol) av et annet produkt ved destillasjon, ved gjæring med påfølgende destillasjon eller ved annen teknisk prosess.

Med omdestillasjon av sprit, brennevin eller isopropanol forstås i denne lov virksomhet hvorved sprit, brennevin eller isopropanol for å bli rensset føres over i dampform og deretter igjen fortettes.

Ny § 3 skal lyde:

Tilvirking eller omdestillasjon av sprit, brennevin eller isopropanol kan bare drives av den som Kongen gir bevilling til det og må bare finne sted i anlegg som står under slik kontroll som er bestemt i denne lov og i forskrifter gitt i medhold av den. Bevillingen kan når som helst trekkes tilbake, og den kan gjøres avhengig av vilkår som begrenser så vel omfanget av tilvirkingen som mengden og arten av råstoffer som brukes ved tilvirkingen.

Ny § 4 skal lyde:

Tilvirking eller omdestillasjon av sprit, brennevin eller isopropanol kan bare skje i godkjente anlegg. Godkjennelse gis av departementet. Melding om nye anlegg eller om forandringer i tidligere godkjente anlegg skal sendes kontrollmyndigheten vedlagt nødvendige beskrivelser og tegninger. Beskrivelser og tegninger kan sendes inn til forhåndsgodkjennelse.

Nåværende §§ 2 til 5 blir §§ 5 til 8.

Ny § 9 skal lyde:

Den som uten kontrollmyndighetenes tillatelse fjerner sprit, brennevin eller isopropanol fra tilvirkings- eller omdestillasjonsvirksomhet, eller rettsstridig fjerner sprit, brennevin eller isopropanol som er under transport, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år for så vidt ikke strengere straff kan brukes på tilfellet.

Er forbrytelsen satt i verk ved straffbart innbrudd, ved gjennom boring, av eller ved vold på beholder eller apparat eller deler eller ledninger som hører til slike, eller ved å åpne, gjøre brudd på eller ta vekk kontrollmyndighetens lås eller segl, straffes den skyldige med fengsel inntil 3 år, for så vidt ikke strengere straff kan brukes på tilfellet. Under særdeles formildende omstendigheter kan bøter anvendes.

Nåværende § 6 blir § 10.

§ 10 første ledd skal lyde:

Departementet fører tilsyn med overholdelse av denne lov og kan i dette øyemed anta stedlige kontrol-

lører. Spritkontrollører antatt av departementet, eller med dets bemyndigelse av A/S Vinmonopolet, har adgang til når som helst å foreta kontroll hos *tilvirker*, forhandler og forbruker av sprit og hos *tilvirkere* og forbrukere av brennevin, vin og isopropanol til teknisk og vitenskapelig bruk for å påse at de fastsatte bestemmelser følges. Kontrolløren kan uten vederlag ta prøver på inntil 1/4 liter av sprit, brennevin, vin og isopropanol eller av varer som inneholder sprit, brennevin, vin eller isopropanol.

Nåværende §§ 7 til 9 blir §§ 11 til 13.

Nåværende §§ 12 til 13 blir §§ 14 til 15.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tid oppheves lov 19. juni 1964 nr. 1 om tilvirkning og omdestillasjon av sprit, brennevin og isopropanol og om beskatning av sprit, brennevin, vin, fruktvin, mjød og isopropanol.

Oslo, i sosialkomiteen, den 28. mai 2002

John I. Alvheim
leder

Bent Høie
ordfører

Åse Gunhild Woie Duesund
sekretær